

EXP 03/18

Justitiedepartementet

**Komplettering av remissvaret på promemorian Nya ungdomspåföljder
(Ds 2017:25)**

Er beteckning Ju2018/00701/L5

Bakgrund och förutsättningar

Som ett led i den fortsatta beredningen av förslaget när det gäller huvudmannaskap för den föreslagna påföljden ungdomsövervakning har Kriminalvården ombetts göra en uppskattning av de ekonomiska konsekvenserna för myndigheten, för det fall Kriminalvården skulle utses till huvudman för påföljden.

Inledningsvis vill Kriminalvården poängtera att införande av ny påföljd är ett reformarbete för vilket kostnaderna inte på ett träffsäkert sätt kan beräknas förrän påföljden varit ikraft en viss tid. Det är fråga om särskilt komplexa orsaksamband som beror av en rad olika faktorer varav flera över huvud taget inte låter sig beräknas. Sammantaget är det av yttersta vikt att en adekvat uppföljning av de egentliga ekonomiska konsekvenserna genomförs.

Kriminalvården utgår i sin uppskattning i vissa delar från välgrundade uppgifter om faktiska kostnader för eventuella tjänster eller viss teknik. Det föreligger dock osäkerhetsmoment även avseende dessa kostnader, bland annat eftersom den teknikutrustning som ligger till grund för beräkningen inte kan användas för att begränsa rörelsefriheten i geografiska områden på det sätt som antyds i utredningen.

Utgångspunkter för beräkningen

Kriminalvården utgår från att de ekonomiska konsekvenserna består av dels omställningskostnader avseende bl.a. systemstödsförändringar och teknisk utrustning för elektronisk övervakning samt kostnader för administration, styrning och ledning, dels löpande kostnader kopplade till den faktiska verkställigheten av den nya påföljden. För att alls kunna göra efterfrågad uppskattning främst avseende den sistnämnda delen måste ett visst antal förutsättningar stipuleras. Nedan följer en redogörelse av de antaganden som ligger till grund för beräkningarna.

Utgångspunkten för beräkningarna är utredningens uppskattning att cirka 250 ungdomar per år kommer att dömas till ungdomsövervakning. Kostnaden för verkställandet av påföljden påverkas därefter av längden på verkställigheten. Utifrån att ungdomsövervakning kan utdömas för lägst sex månader och högst ett år har Kriminalvården gjort antagandet att den genomsnittliga längden på verkställigheten är nio månader respektive sex månader för verkställighet med elektronisk övervakning.

Av promemorian framgår de krav som ställs på koordinatören vad gäller antalet sammankomster med den dömde, samverkan med den handläggare som socialnämnden utser och samråd med den dömdes vårdnadshavare m.fl. Utifrån den givna beskrivningen beräknas antalet klienter per koordinatör normalt kunna uppgå till fem stycken.

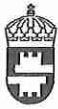
Vidare bedömer Kriminalvården att risken för att de som dömts till ungdomsövervakning missköter sig under verkställigheten är högre än för den genomsnittliga klienten som verkställer dom på fängelse genom intensivövervakning med elektronisk kontroll. Bedömningen grundar sig i det faktum att till skillnad från intensivövervakningsklienterna har ungdomen inte frivilligt underkastat sig verkställighetsformen. Beräkningen innefattar därför en mer omfattande tidsåtgång för misskötsamhetshantering än motsvarande tid för vuxna klienter.

Den dömde kommer i stor utsträckning att ha behov av att delta i något av Kriminalvårdens kriminalitetsprogram eller ha kontakt med Kriminalvårdens ungdomspsykologer. Beräkningarna av kostnaderna i denna del grundar sig i uppskattningen att omkring hälften av de dömda kommer delta i någon form av insats där Kriminalvården står som huvudman.

Beräkningarna förutsätter vidare, i enlighet med normaliseringsprincipen, att socialtjänsten har ett bibehållet ansvar för sedvanliga insatser utifrån behov även under den tid som den dömde verkställer påföljden. Här avses exempelvis försörjningsstöd, boende, insatser i öppenvård och omhändertaganden enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Motsvarande antaganden görs för övriga berörda myndigheter.

Den risk att olika myndigheter gör olika bedömningar och drar åt olika håll som omnämns i promemorian apropå normaliseringsprincipen är överhängande. I Kriminalvårdens kalkyl för ungdomsövervakning ingår tid för samverkan och samråd med vårdnadshavare. Det är emellertid av vikt att ansvarsfördelningen mellan Kriminalvården och andra berörda myndigheter klarläggs. I annat fall kan tidsåtgången för samordningen av verkställighetsplanen komma att bli mer omfattande. I detta sammanhang kan även påpekas att utredaren inte har beräknat vad påföljden ungdomsövervakning kommer att kosta kommunerna och inte heller lämnat något förslag om att kommunerna ska tillskjutas medel för den nya uppgiften att utse en särskild handläggare för ungdomsövervakning.

Särskilt om försöksverksamhet

I promemorian anförs att förslaget till ungdomspåföljder inte bör införas genom en inledande försöksverksamhet. Argumentet för detta är huvudsakligen att en sådan verksamhet skulle innebära en negativ särbehandling av de som omfattas av den. Mot bakgrund av att införandet av ungdomsövervakning kan antas innebära en minskning av antalet ungdomar som döms till sluten ungdomsvård skulle en försöksverksamhet, enligt Kriminalvårdens uppfattning, i vart fall för denna grupp innebära en positiv särbehandling. Försöksverksamheten vid införandet av samhällstjänst motiverades just av att den innebar en positiv särbehandling av de som deltog eftersom alternativet för dem hade varit fängelse. Det är oklart om utredningen övervägt att införa en på detta sätt begränsad försöksverksamhet.

Fördelarna med en inledande försöksverksamhet är flera, främst eftersom det tillåter att de många oprövade momenten som ingår i ungdomsövervakning prövas, justeras och utvärderas innan påföljden införs. I Kriminalvårdens uppskattning av kostnaderna har dock inte kostnaden för att genomföra någon försöksverksamhet beaktats.

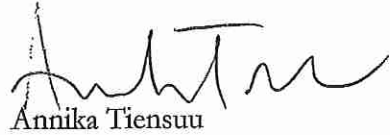
Ekonomisk beräkning

Engångskostnaderna beräknas uppgå till cirka 9,4 mkr, varav 3,4 mkr avser interna systemstödsförändringar och 6 mkr implementeringskostnader. Den senare posten beräknas sträcka sig över två år med en kostnad på 3 mkr/år där uppföljningskostnader inkluderats.

De årliga kostnaderna för att verkställa påföljden ungdomsövervakning uppskattas under ovan angivna premisser till cirka 34,8 mkr, varav 28 mkr avser personalkostnader, 4 mkr tröskelkostnader i form av utökad administration och antal första linjens chefer samt 2,8 mkr kostnad för tekniktjänsten för bojan.

Det kan inte nog poängteras att uppskattningen vilar på ett flertal oprövade antaganden. För att Kriminalvården på ett trovärdigt sätt ska kunna axla huvudmannaskapet för påföljden krävs att myndigheten ges realistiska förutsättningar att verkställa påföljden. Enligt Kriminalvårdens uppfattning måste därför de ekonomiska konsekvenserna av införandet av påföljden följas upp på ett ändamålsenligt sätt.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Nils Öberg efter föredragning av verksjuristen Annika Tiensuu. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit chefen för enheten för planering och verkställighet i frivård Eva Jonsson, nationell controller på ekonomiavdelningen Annika Rydberg samt tillförordnade chefen för sektionen för verksjuridik Anna Atanasova Andersson.

Nils Öberg
Annika Tiensuu